

VICELAND I-D



MOTHERBOARD
TECH BY VICE

Hoe de paniek toesloeg in de Utrechtse

Heuvelrug door een slimme lantaarnpaal

Zorgen over het stralingsgevaar van 5G-masten sneeuwen de reële risico's op privacyschending onder.

Door **Joost Mollen**

22 januari 2018, 11:32am



SCREENSHOT VIA "[STRALEN DOEN WE LIEVER ZELF](#)"

Update: Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat verwacht dat door 5G-masten veel meer straling gaat komen en dus overwegen ze nu om met landelijke normen to komen.

Onheilstijding in gemeente De Utrechtse Heuvelrug. Sinds december vorig jaar zorgt de potentiële komst van een 'slimme' lantaarnpaal – een lantaarnpaal met extra functies zoals 5G-ondersteuning, camera's en microfoons, voor veel ongenoegen bij een deel van de bevolking. Je zou misschien verwachten dat mensen niet begluurd willen worden, maar mensen maken zich vooral zorgen over straling en het gevaar voor de volksgezondheid. Wat is er gebeurd?

In december 2017 besloot de gemeente dat het tijd was voor nieuwe straatverlichting. De bijna 9000 lantaarnpalen waren voor een groot deel verouderd en aan vervanging toe. Het was bijna Nieuwjaar en dus – moet iemand gedacht hebben – de perfecte gelegenheid om een paar nieuwe lantaarnpalen een toekomstgericht tintje mee te geven.

Ergens in een raadsvergadering vielen buzzwoorden zoals 'klimaatneutraal'

en werd er hardop gedroomd van een lantaarnpaal met futuristische extra functies zoals ondersteuning voor een mobiel 5G-netwerk, fijnstofmeter om de luchtkwaliteit te meten en microfoons die de verlichting aanpassen op basis van het geluid in de omgeving. De paal zou zelfs verdachte geluiden registreren en aan de politie melden.

Puik plan, dacht een groot deel van Doorn en omstreken, maar al snel ontstond er ophef. Een groepje bezorgde bewoners was bezorgd over privacy, maar vooral over de volksgezondheid: is die straling van die lantaarnpaal niet schadelijk?

Omdat een aantal burgers niet gerust is over de straling werd de groep "Stralen doen we liever zelf" opgericht. Zij stuurden een brief naar de gemeente met de boodschap dat de lantaarnpalen pas geïnstalleerd konden worden, als uit wetenschappelijk onderzoek zou blijken dat 5G-straling zeker niet schadelijk is.

“De gemeente vertegenwoordigt haar inwoners. Willen de inwoners van gemeente Utrechts Heuvelrug dit allemaal wel?”

Naast de brief roept "Stralen doen we liever zelf" ook een facebookgroep en een online petitie in het leven – het blijken echokamers vol paranoia en misinformatie over de schadelijkheid van straling. Onder de petitie staan berichten van betrokkenen: “Wifi is dodelijk,” schrijft een groepslid op internet (hopelijk doet ze dat wel via de kabelverbinding).

Volgens een ander is 5G "levensbedreigend". En weer een ander zegt: “De gemeente vertegenwoordigt haar inwoners. Willen de inwoners van

gemeente Utrechts Heuvelrug dit allemaal wel?" Als we de petitie als maatstaf kunnen nemen, willen 767 mensen de slimme lantaarnpaal niet. De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft een kleine 50.000 inwoners.



SCREENSHOT VIA "STRALEN DOEN WE LIEVER ZELF"

Een maand eerder lijkt er voor de slimme lantaarnpaal nog geen vuiltje aan de lucht. Alleen gemeentecorrespondent Michiel Schaaij van Nieuwsblad De Kaap verwachtte commotie, vertelt hij over de telefoon. Bewoners in de

regio hadden al eens eerder bezwaren over stralingsgevaar en wifi-masten in de buurt. Hij verwacht dat ook de slimme lantaarnpalen wel eens zo'n reactie zou kunnen opleveren. Tijdens een persconferentie over die nieuwe straatverlichting, vraagt Schaaij aan de gemeente of ze over stralingsgevaar hebben nagedacht. "Dat hebben ze niet."



Wat als er een atoombom op Amsterdam valt?

NIKKI VAN DER WESTEN

In een artikel over hetzelfde onderwerp, 'Gemeente wil innovatieve straatlantaarns', vermeld hij later nog dat volgens Belgische kranten een rits aan wetenschappers een noodoproep aan de Europese Unie hebben gestuurd om de uitrol van 5G tegen te houden omdat er zorgen zouden zijn over negatieve gezondheidseffecten. De hoofdauteur is oncoloog Lennart Hardell, een controversieel figuur die beweert dat straling van mobiele telefoons kanker veroorzaakt. Een maand later stuurt "Stralen doen we liever zelf" deze brief ook naar de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

“Ze gebruiken slechte frequenties, terwijl als ze goede gebruiken dan lijkt mij dat het een stuk beter zou zijn.”

In de aanloop van de tweede raadsvergadering over de slimme lantaarnpaal, zocht "Stralen doen we liever zelf" de media op. Er verscheen een artikel in het AD en ook schoven initiatiefnemers Marnix, Floris en Tessa afgelopen

week aan bij Kevin Sondervan van Regio90FM. Dit is een lokale radiozender waar volgens een onderzoek van het AD “slechts zeven procent van de inwoners in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede wel eens naar luistert” en dat er door de onderzoeker Jean Kuit van beschuldigt wordt met publiek geld “radiootje te spelen”. Het gesprek (dat hier te luisteren is) mondt na eventjes aan privacy te hebben geraakt, al snel uit in een verwarrend gesprek over de gevaren van straling.

Om een beeld te krijgen van de totaalverwarring is het nuttig om dat laatste deel van het gesprek even de revue te laten passeren:

Tessa (Stralen doen we liever zelf) : “Wat betreft straling: het wordt met ongezonde frequenties door ons heen gestuurd. Het kunnen ook gezonde frequenties zijn, die in de gezondheidszorg worden gebruikt om kanker te genezen. En dan vraag ik mij gewoon af, waarom gebruiken ze gewoon niet gezonde frequenties waarop informatie door de lucht en door ons heen wordt gestuurd. Dan zijn we supergezond.”

Kevin Sondervan (Regio90FM): Ja, dat lijkt me inderdaad een hele goede. Ze gebruiken slechte frequenties, terwijl als ze goede gebruiken dan lijkt mij dat het een stuk beter zou zijn.

Tessa: “Dan wordt ik ook niet meer verkouden, haha.”

Kevin: “Misschien niet! Misschien ook wel. Van mij hoeft het ook niet die nieuwe lantaarnpalen.”

Tessa dwaalt vervolgens af en beland in een samenzweringsgat waarin de woorden ‘mindcontrol’, ‘President Clinton’, ‘LSD’ en ‘onderkoffer’ elkaar te snel opvolgen voor een interview over een slimme lantaarnpaal. “Je hebt

wetenschappers die zeggen: [5G/straling] is niet schadelijk. Maar je hebt wetenschappers die zeggen, het is wel schadelijk. Wat is dan de waarheid?"

“Er is één studie waar ik geen vraagtekens bij zet en dat is het gevoel in mijn hoofd.”

Goede vraag. Want wat is de waarheid? Op donderdagochtend wordt "Stralen doen we liever zelf" woordvoerder Marnix Lamers precies hiermee geconfronteerd in de ochtenduitzending *Utrecht is Wakker*, van RTV Utrecht. Wetenschappelijk bewijs voor de gevaren van straling is zwak en er is online vooral veel misinformatie, aldus RTV Utrecht. Lamers reageert: “Er is één studie waar ik geen vraagtekens bij zet en dat is het gevoel in mijn hoofd.” Lamers beroept zich op het voorzorgsprincipe: is het niet bewezen dat het onschadelijk is, dan moeten we het niet doen.

Dit is de kern van het protest. Lamers is onderdeel van een groep mensen die klachten zoals hoofdpijn, duizeligheid en zelfs tumoren en kanker toeschrijft aan straling van bijvoorbeeld wi-fi, zendmasten en mobiele telefoons. Dat werkt volgens Marnix Lamers als volgt: “Het is een kunstmatige straling die niet klopt met ons eigen magnetisch veld. Die heeft een bepaalde trilling. Alles is energie. Daar kan storing op komen... Het aantal hertz van bijvoorbeeld WiFi zit zo ver af van onze natuurlijke trilling. Dat kunnen we niet aan.” Het wordt EHS genoemd – elektrohypersensitiviteit. Een aantal anderen uit de groep "Stralen doen we liever zelf" ondervinden ook deze klachten ook. Volgens het AD zijn er enkele duizenden personen in heel Nederland.

Voor die gevaren ontbreekt hard wetenschappelijk bewijs. Er zijn geen studies die eenduidig een gezondheidsrisico aanduiden. Onderzoeken waar

positief verband uit blijkt, zijn vaak methodologisch zwak of berusten op toeval. Volgens de Rijksoverheid en de Gezondheidsraad gelden er limieten in Nederland voor de kracht van elektromagnetische straling, en er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat er onveilige situaties bestaan in Nederland.

De zogenaamd schadelijke gevolgen van straling zijn een terugkerend iets. In de jaren 90 waren het elektromagnetische velden en straling van elektriciteitsmasten die klachten zoals hoofdpijn, leukemie en kanker zouden veroorzaken. Daarna waren het telefoongolven. Nu is het de slimme lantaarnpaal. Herhaaldelijk onderzoek is niet alleen weggegooid geld, ook is het vervelend voor mensen die blijven geloven dat hun klachten te danken zijn aan zogenaamde 'straling'. In 2009 schrijft de Vereniging tegen de Kwakzalverij het volgende erover:

“Inmiddels is het hele circus weer van voren af aan begonnen met allerlei angst voor telefoongolven van diverse soort. Er zijn talrijke proeven gedaan. Een probleem is dat het volstrekt onvoorstelbaar is wat die telefoongolven anders zouden kunnen doen dan een uiterst geringe verwarming van lichaamsweefsel veroorzaken vlak bij een mobiele telefoon (de golven van de zendmasten zijn nog veel en veel zwakker als ze bij mensen aankomen). De frequentie van de telefoongolven is veel lager dan die van de warmtestraling van het menselijk lichaam, dus chemische bindingen die door telefoongolven beschadigd zouden kunnen worden, zouden al door de warmte van het menselijk lichaam uiteenvallen.”

Het spijtige is dat de samenzweringsolievlek van stralingsgevaar een terecht punt van de groep overstemd: privacy. Want als geluid en beeld kunnen worden opgenomen via deze 'slimme' lantaarnpaal, wat gebeurt er dan met deze data, vraagt "Stralen doen we liever zelf" zich terecht af?

Ervaringen met andere gemeenten bieden hierbij geen geruststelling. Uit onderzoek van platform van onderzoeksjournalistiek Investico, *Trouw* en *De Groene Amsterdammer* bleek laatst al dat gemeentes die zich profileren als 'smart cities' een grote kans lopen om de privacywetgeving te schenden. De burgers weten vaak van niks en de gemeente laten het na om toestemming aan hun inwoners te vragen. Contracten met technologiebedrijven, over welke data precies gedeeld wordt, willen ze niet openbaren. Ook op Amsterdam Centraal bleken opeens reclameborden in staat om voorbijgangers te filmen.

Uit de documenten van de raadsvergadering lijkt het erop dat het de bedoeling is de slimme lantaarnpalen op te nemen in het nieuwe lichtplan, mits er rekening wordt gehouden met de zorgen van burgers over privacy en het stralingsgevaar. Juist de zorgen over privacy lijken hierbij ondergesneeuwd te raken. "Stralen doen we liever zelf" voert hard actie tegen over straling, maar die strijd bleek dit weekend een achterhoedegevecht toen Wethouder Henk Veldhuizen (CDA) lokaal

nieuwsblad de Kaap uitlegde dat de uitrol van 5G landelijk wordt geregeld. "We kunnen wel 5G op onze lantaarnpalen verbieden, maar niet dat er in Utrechtse Heuvelrug een 5G netwerk komt." Straling komt er met of zonder slimme lantaarnpaal, dus hoe dan ook.

Op 8 februari beslist de gemeente Utrechtse Heuvelrug definitief of het slimme lantaarnpalen wil opnemen in hun nieuwe straatverlichting.

TAGGED: [TECH](#), [MOTHERBOARD](#), [UTRECHT](#), [STRĀLING](#), [5G](#), [UTRECHTSE HEUVELRUG](#), [LANTAARNPAAL](#)

Blijf op de hoogte van onze beste verhalen!